

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie **R. K.**

skazanego za czyn z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

na posiedzeniu w dniu 1 kwietnia 2025 r.

kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich wniesionej na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 16 lipca 2018 r., sygn. akt VII Ka 474/18,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej

z dnia 27 lutego 2018 r., sygn. akt IX K 8/18

**uchyla zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy
rozstrzygnięcie z pkt 5 wyroku Sądu pierwszej instancji i w tym
zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Bielsku-Białej
do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

Małgorzata Gierszon Zbigniew Puskarski Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

R. K. został oskarżony o to, że:

I. w okresie od 1 czerwca 2017 r. do 31 sierpnia 2017 r. w B. w sklepie T. przy ul. [...], działając ze z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu dokonał włamania do kosza z bonami towarowymi poprzez zerwanie plomby zabezpieczającej, a następnie z wnętrza dokonał kradzieży bonów towarowych o łącznej wartości 6464,46 zł działając na szkodę T. Sp. z o.o. w K., tj. o czyn określony w art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.;

II. w dniu 6 października 2017 r. w K. 1. w sklepie T. przy ul. [...], działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia pieniędzmi w kwocie 1358 zł, poprzez wprowadzenie w błąd pracownika tego sklepu w ten sposób, że dokonał zapłaty za zakupiony towar w postaci dwóch telewizorów marki B. o wartości łącznej 1358 zł skradzionymi uprzednio bonami towarowymi, które wcześniej były już wykorzystane w innym sklepie T., działając tym samym na szkodę T. Sp. z o.o. w K., tj. o czyn określony w art. 286 § 1 k.k.;

III. w dniu 6 października 2017 r. w G. w sklepie T. przy ul. [...], działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia pieniędzmi w kwocie 324,96 zł, poprzez wprowadzenie w błąd pracownika tego sklepu w ten sposób, że dokonał zapłaty za zakupiony towar w postaci odkurzacza marki Z., dwóch opakowań żarówek ledowych marki P., płynu chłodniczego marki B. oraz paczki prerewatyw o wartości łącznej 324,96 zł skradzionymi uprzednio bonami towarowymi, które wcześniej były już wykorzystane w innym sklepie T., działając tym samym na szkodę T. Sp. z o.o. w K., tj. o czyn określony w art. 286 § 1 k.k.

Prokurator Rejonowy w Bielsku-Białej przesłał akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej wraz z wnioskiem, w trybie art. 335 § 2 k.p.k., o skazanie R. K. bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie mu uzgodnionej z prokuratorem kary i środka kompensacyjnego w postaci obowiązku naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego wraz z ustawowymi odsetkami od dnia czynów.

Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej na podstawie art. 343 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k. uwzględnił wniosek prokuratora i wydanym na posiedzeniu w dniu 27 lutego 2018 r. wyrokiem, sygn. akt IX K 8/18, uznał R. K. za winnego:

- popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w punkcie I, stanowiącego przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to wymierzył mu karę 1 roku

pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 20 stawek dziennych po 10 zł każda (pkt 1 wyroku),

- popełnienia zarzucanych mu czynów opisanych w punktach II i III, stanowiących przestępstwa z art. 286 § 1 k.k., przy czym przyjął, że oskarżony dopuścił się ich w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu i za to na mocy art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę grzywny w wymiarze 10 stawek dziennych po 10 zł każda (pkt 2).

Na podstawie art. 91 § 2 k.k. oraz art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 85a k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. połączył orzeczone kary i wymierzył R. K. karę łączną 1 roku pozbawiania wolności oraz karę łączną grzywny w wymiarze 30 stawek dziennych po 10 zł każda (pkt 3);

na podstawie art. 69 § 1 k.k. oraz art. 70 § 1 k.k. warunkowo zawiesił wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres 3 lat tytułem próby (pkt 4).

na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżonego R. K. do naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę następujących kwot:

- na rzecz sklepu T. w B. przy ul. [...] - 6464,46 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 31.08.2017 r.,

- na rzecz sklepu T. w K. 1. przy ul. [...] - 1358 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 06.10.2017 r.,

- na rzecz sklepu T. w G. przy ul. [...] - 324,96 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 06.10.2017 r. (pkt 5).

Na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary grzywny zaliczył oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 09.11.2017 r. godz. 13:00 do dnia 09.11.2017 r. godz. 19:50, przyjmując, że jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności jest równy dwóm dziennym stawkom grzywny (pkt 6).

Wyrokiem tym skazano również E. J. za czyn z art. 291 § 1 k.k.

Po rozpoznaniu apelacji prokuratora wniesionej na niekorzyść oskarżonego R. K., w której zarzucono brak orzeczenia o przynajmniej jednym obligatoryjnym obowiązku wymienionym w art. 72 § 1 pkt 1-8 k.k., Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej wyrokiem z dnia 16 listopada 2018 r., sygn. akt VII Ka 474/18, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k. zobowiązał oskarżonego R. K. do

pisemnego informowania kuratora o przebiegu okresu próby raz na pół roku. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy oraz wydał rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich. Na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. zaskarżył wyrok na korzyść R. K. w zakresie utrzymującym w mocy pkt 5 części dyspozytywnej wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 27 lutego 2018 r., sygn. akt IX K 8/18, którym orzeczono, na podstawie art. 46 § 1 k.k., środek kompensacyjny w postaci obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwami i zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów postępowania tj. art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 § 1 k.p.k., poprzez zaniechanie przez sąd odwoławczy dokonania – niezależnie od granic zaskarżenia i zarzutu podniesionego we wniesionej przez prokuratora na niekorzyść oskarżonego apelacji – wszechstronnej kontroli odwoławczej, wskutek czego doszło do utrzymania w mocy rażąco niesprawiedliwego wyroku sądu I instancji, albowiem zapadłego z rażącym naruszeniem prawa karnego materialnego, tj. 46 § 1 k.k., polegającym na zobowiązaniu oskarżonego R. K. do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę kwot:

- na rzecz T. w Bielsku-Białej przy ul. [...] - 6464,46 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 31 sierpnia 2017 r.,
- na rzecz sklepu T. w K. 1. przy ul. [...] - 1358 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 6 października 2017 r.,
- na rzecz sklepu T. w G. przy ul. [...] - 324,96 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 6 października 2017 r.,

pomimo, że w chwili wyrokowania przez sąd I instancji, szkody wyrządzone wyżej wymienionym pokrzywdzonym, przestępstwami popełnionymi przez R. K., w całości (dotyczy czynu objętego pkt II aktu oskarżenia) lub w znacznej części (dotyczy czynów objętych w pkt I oraz III aktu oskarżenia) już nie istniały na skutek odzyskania rzeczy skradzionych lub wyłudzonych przez oskarżonego i zwrócenia ich pokrzywdzonym”.

Podnosząc ten zarzut, Autor kasacji wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 16 lipca 2018 r., sygn. akt VII Ka 474/18, w zaskarżonym

zakresie i przekazanie sprawy w tej części Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co dawało podstawę do uwzględnienia jej w całości w trybie art. 535 § 5 k.p.k., tj. na posiedzeniu bez udziału stron. Ma bowiem rację Rzecznik Praw Obywatelskich, że zaskarżony wyrok został wydany z rażącym naruszeniem przepisów prawa wskazanych w zarzucie kasacji, co miało istotny wpływ na jego treść.

Jak wyżej podano, Sąd pierwszej instancji w pkt 5 wyroku zobowiązał oskarżonego R. K. do naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych podmiotów kwot równych wartości rzeczy będących przedmiotem przestępstwa, co sugeruje, że do czasu wydania wyroku szkoda nie została w żadnej części naprawiona. Tak jednak nie było, bowiem z akt sprawy wynika, że:

- podczas przeprowadzonego w dniu 9 listopada 2017 r. przeszukania mieszkania należącego do E. J. wydała ona funkcjonariuszowi Policji: telewizor marki B. wraz z pilotem o numerze seryjnym [...]; żarówki marki P. w ilości 6 sztuk. W trakcie tej czynności odnaleziono również 157 bonów płatniczych T. w nominałach: 2x100 zł, 60x50 zł, 32x20 zł, 50x10 zł, 13x5 zł o łącznej wartości 4405 zł, 78 jednorazowych bonów „[...]” o nominałach: 6x1,50 zł, 30x3 zł, 16x4,50 zł, 9x 7,50 zł, 10x6 zł, 2x9 zł, 2x10,50 zł, 2x12 zł, 1 x15 zł o łącznej wartości 376,50 zł (notatka urzędowa k. 20, protokół przeszukania k. 23-25 akt sprawy),
- podczas przeprowadzonego w dniu 9 listopada 2017 r. przeszukania mieszkania należącego do R. K. funkcjonariusz Policji odnalazł telewizor marki B. o numerze seryjnym [...] oraz płyn chłodniczy B. (protokół przeszukania k. 28-30),
- w dniu 21 grudnia 2017 r. wydano M. G. wymienione rzeczy, który w pokwitowaniu odbioru zaznaczył, że nie wnosi uwag co stanu tych rzeczy oraz napisał, że „kwituje odbiór osobisty w imieniu T.” (k. 59).

Ma rację Rzecznik Praw Obywatelskich, że chociaż w sprawie została wniesiona tylko apelacja na niekorzyść oskarżonego R. K., to te fakty nie powinny zostać pominięte przez Sąd odwoławczy, jako że w chwili wyrokowania należy uwzględnić rozmiary pokrytej już szkody, w szczególności wartość uprzednio odzyskanego w stanie niepogorszonym mienia (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29 marca

2011 r., III KK 392/10; z dnia 25 czerwca 2015 r., II KK 171/15; z dnia 10 lutego 2017 r., IV KK 440/16; z dnia 30 grudnia 2020 r., II KK 302/20). W kasacji nadmieniono, że w wyniku przekazania pokrzywdzonym skradzionych i wyłudzonych rzeczy w chwili wyrokowania szkoda nie istniała (w zakresie czynu opisanego w pkt II części wstępnej wyroku Sądu Rejonowego), względnie została w części naprawiona (w zakresie czynów opisanych w pkt I i III). Z akt sprawy nie wynika, by organ procesowy ustalił jaką funkcję w firmie T. pełni wspomniany M. G. i czy faktycznie jest on uprawniony do odbioru rzeczy w imieniu tej firmy, jednak w kasacji słusznie wskazano, że „gdyby w zakresie dysponowania tymi rzeczami doszło po stronie organu prowadzącego wówczas postępowanie do istotnych uchybień, to i tak nie mogłyby one wywoływać negatywnych konsekwencji procesowych dla oskarżonego”.

Sąd Okręgowy mając w polu widzenia, że kontrolę instancyjną wyroku wydanego w trybie określonym w art. 343 k.p.k. przeprowadza się (z uwzględnieniem art. 447 § 5 k.p.k.) na zasadach ogólnych (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2013 r., I KZP 5/13 – OSNKW 2013, z. 11, poz. 92) powinien zatem dojść do przekonania, że zmiana wyroku Sądu pierwszej instancji nie powinna polegać tylko na postulowanym przez prokuratora nałożeniu na oskarżonego któregoś z obowiązków wymienionych w art. 72 § 1 pkt 1-8 k.k., ale też na skorygowaniu orzeczenia o naprawieniu szkody wyrządzonej przestępstwem, bez czego dojdzie do przysporzenia pokrzywdzonym nienależnej im korzyści. Obowiązek zmiany orzeczenia we wspomnianym zakresie wynikał z art. 433 § 1 k.p.k., który obliguje sąd odwoławczy do rozpoznania sprawy nie tylko w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, ale i w szerszym zakresie, gdy zachodzą wypadki wskazane w art. 435, art. 439 § 1, art. 440 i art. 455 k.p.k. Niewątpliwie w niniejszej sprawie zachodził wypadek wskazany w art. 440 k.p.k., tj. utrzymanie w mocy orzeczenia Sądu Rejonowego w zakresie orzeczonego wobec oskarżonego obowiązku naprawienia byłoby rażąco niesprawiedliwe. Natomiast przełamanie kierunku zaskarżenia i orzeczenie na korzyść oskarżonego, pomimo że apelacja została wniesiona na jego niekorzyść, umożliwiał art. 434 § 2 k.p.k., który dozwala na takie postąpienie w razie zaistnienia przesłanki określonej m.in. w art. 440 k.p.k.

Sąd Najwyższy, uznając zasadność zarzutu podniesionego w kasacji, postąpił zgodnie z wnioskiem Autora skargi – uchylił zaskarżony wyrok w części

utrzymującej w mocy zawarte w pkt 5 wyroku Sądu pierwszej instancji rozstrzygnięcie o naprawieniu przez oskarżonego wyrządzonej szkody i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w Bielsku-Białej, który uwzględni poczynione wyżej uwagi.

[J.J.]

[r.g.]

Małgorzata Gierszon Zbigniew Puskarski Eugeniusz Wildowicz